

С Т А Н О В И Щ Е

От: проф. д-р Лилия Райчева Тодорова-Коларова
хоноруван преподавател
Софийски университет СУ „Св. Климент Охридски”
Професионално направление 3.5. *Обществени комуникации и*
информационни науки

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по Професионално направление 1.2. *Педагогика (Медийна педагогика)*

Автор на дисертационния труд: *Живко Георгиев Рачев*

Тема на дисертационния труд: ***Практически аспекти на медийната грамотност***

Научен ръководител: **проф. дн Данаил Данов**

Живко Георгиев Рачев е редовен докторант по професионално направление 1.2. Педагогика (*Медийна педагогика*; Докторска програма *Медийна грамотност*). Неговото академично образование в УНСС е базирано на икономика на транспорта (бакалавър - 2006, магистър – 2008 г.). Владее свободно английски и френски езици, за което способстват професионалните му специализации му във Франция (1999-2002 и 2006 г.). Специализацията му в Италия по Психопедагогическа езикова комуникация на децата (2010-2011 г.) е пряко свързана с темата на научната му разработка.

Дисертационният труд на докторанта Живко Рачев е развит съобразно изискванията за структурно и съдържателно оформяне на текста и има качествата на научен труд „дисертация”. Представена е иновативно актуална тематика, свързана с поставената цел - да се концентрира върху всички комуникационни процеси и връзки между тях, които медиите осъществяват всекидневно с разнородна подрастваща публика. Чрез успешно прилагане на утвърдени изследователски методи в разработката е анализиран обширен емпиричен материал, за да се обоснове изборът на обект на дисертационното изследване – **практическите аспекти на**

медийната грамотност, насочена към конкретни социални групи. Теоретичните подходи към медийната грамотност и анализът на медийното образование в Европейския съюз, Франция и България съставят предмета на предприетия научен труд.

Текстът на дисертацията е разгънат на 168 страници и е структуриран в увод, три глави (организирани в обособени раздели), заключение с изводи и препоръки, научни приноси, списък с публикации от докторанта по темата, списък с използваната литература и бележки.

Ценното в разработката е, че докторантът документира подробно естеството и необходимостта от медийно образование. На 21 страници са описани използваните източници на кирилица и латиница, с които авторът се е справил в хода на своето изследване. Заглавията дават представа не само за количеството, но и за посоките и цялостните научни интереси на кандидата и са концентриран израз на търсенията му в изследователската област. Той съсредоточава вниманието си върху различните измерения на медийната грамотност в исторически план и анализира ключовите концепции за нейното теоретично осмисляне.

В труда си авторът се позовава на редица европейски документи, изследвания и публикации, в които се посочват като основополагащи за медийната грамотност уменията, позволяващи на потребителите да използват медиите ефективно и безопасно. В съвременността тези умения са взаимообвързани и с изучаването на цифровите инструменти и технологии с цел потребителите да придобият вещината за критично мислене, за да правят преценка, да анализират сложни реалности, да разпознават разликата между мнения и факти, което да ги направи по-устойчиви към различните форми на медийна дезинформация.

В представения за защита дисертационен труд на базата на степента на подготовка на учители, ученици и родители в областта на медийната и информационна грамотност се прави сравнителен анализ на засиленото

влияние на медиите в условията на криза и социална дистанцираност. В този смисъл основополагаща е Първа глава: *Медийното образование в контекста на връзката на педагогиката и медиите*. В нея авторът поставя основния фокус на разсъжденията си върху „третата и сякаш най-често пренебрегвана у нас функция на масмедиите, тази, свързана с образованието“. В трите раздела на тази глава са разгледани аспекти в образователните системи, ролята на дигиталната грамотност за решаване на образователни проблеми, както значението на образователния стандарт за медийната грамотност при децата и учениците, особено в условията на пандемията COVID 19. Поставените изследователски въпроси са свързани в сравнителен план с използването на устройствата, дейностите, уменията на децата, възприятията им, посредничеството и ефективността на предлаганите програми в различни образователни системи у нас и в чужбина. С особена грижа към анализа на цифровата грамотност на подрастващата медийна аудитория авторът подхожда, разисквайки върху четирите компонента на модела на Соня Ливингстоун: достъп, анализ, оценяване и създаване. Така докторантът обосновава тезата си, че комуникацията, осъществяваща се в интернет, въздейства върху интеракцията между членовете на различните социални групи и че съвременните цифрови технологии съставляват градивен елемент от цялостната система на обучение и образование.

Същностна за дисертационния труд е Втора глава: *Параметри на изследването – изследователски модел*, развита в два раздела. Формулирани са две хипотези, които са развити подробно в три етапа, пряко свързани с параметрите на експлоративното проучване. Ясно е очертана и методологическата рамка. В табличен и графичен вид са представени резултатите от проучването на респондентите – представители на институции в предучилищното, основното и средното образование от шест града от всичките административни региони на

страната (близо $\frac{1}{4}$ са участващите институции), което прави проучването репрезентативно относно географското разпределение.

Докторантът с вещина анализира разнообразни модели на обучение за медийна грамотност, прилагани в училищата на различни страни, било то като отделен предмет или като интегриран чрез цифрови средства във вече съществуващи предмети, облягайки се на широка теоретична база, изследователска практика и нормативни европейски документи.

В два раздела е структурирана Трета глава: *Анализ на ефективното формиране на медийната грамотност сред субектите на медийното образование*. Въз основа на практиката във Франция авторът анализира корелацията между медии и образователни институции с оглед да се осигури възможност за преодоляване процесите на стереотипизация у децата и учениците, с които е свързан знаковият характер на общуването. Планираният сравнителен анализ на медийното образование е осъществен на базата на четири основни изследователски въпроса. Докторантът очертава възможностите пред обучението по дигитална медийна грамотност, но подчертава и рисковете пред педагогическата дейност в непрекъснато променящата се медийна и комуникационна среда сред деликатната аудитория на учащите се. Табличното представяне на резултатите от участието на ученици, учители, родители, социални мрежи, медийна индустрия и държавни институции в образователния процес по медийна грамотност категорично онагледява разсъжденията на автора, включително и за опциите за иновативното прилагане на изкуствения интелект. Резултатите от изследването насочват логично към очертаване на аргументи за стратегии за медийно образование.

Обобщенията в Заключениеето са придружени от изводи от предприетото изследване и препоръки за разпространението на добри практики и за развитието на референтни инициативи в областта на медийната грамотност сред учащите се.

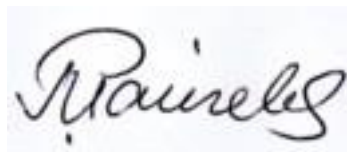
Научните и научно-приложните приноси са формулирани прегледно на три равнища: теоретично, изследователско и практическо. По темата на дисертацията са посочени десет научни публикации, две от които – на английски.

По представения текст биха могли да се направят и някои забележки. Пространното посочване на европейски документи, например, би могло да се придружи от коментар за тяхното приложение.

Въпросът ми към докторанта, чийто отговор едва ли би го затруднил, е свързан с поставените във Втора глава две хипотези, а именно – в каква степен те се потвърждават или опровергават от изследването.

Като имам пред вид детайлната разработка на проучената актуална проблематика и достойнствата на предложения дисертационен труд, сериозните приноси за образователната сфера, медийния сектор и обществеността, значението на проведените емпирични изследвания и направените изводи, както и публикациите по темата на дисертацията, оценявам високо свършената работа от докторанта под вещото менторство на научния му ръководител. Отправените от мен бележки не обезценяват значимостта на разработката.

В заключение препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да приемат дисертацията *Практически аспекти на медийната грамотност* и да присъдят на Живко Георгиев Рачев образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 1.2.Педагогика (Медийна педагогика).

28. 08. 2023 г.

Проф. д-р Лилия Райчева Тодорова-Коларова